HIZKUNTZA LANTZEKO GELA

Hizkuntza indartzeko ikasgela: antolatzeko irizpideak

Espazioa
Taldekatzeak
Txokoka lan egitea
Saio baten egitura
Hizkuntza-errutinak

Aurkezpena

Material honetan aurkeztuko ditugun gogoetak ikasle etorkinekin aparteko hizkuntza indartzeko gelan egingo dugun lanari buruzkoak dira. Dena den, uste dugu erreferentzia-gelan edo gela arruntean lan egiteko ere baliagarriak izan daitezkeela.

Horretarako, gelako irakaslearen eta hizkuntza indartzeko irakasleen iritziak eta gelako esperientziak jasotzeaz gain, gai horren inguruko literatura ere aztertu dugu.

Gure proposamenak hausnarketa bultzatzea du helburu, baita irakasleei ikasgeletan praktika egokiak egiteko aproposak izan daitezkeen materialak eta ideiak ematea ere.

Hasteko, esku-hartzea aurrera eramateko espazioari buruzko hausnarketa egiten hasiko gara. Espazio hori ahalik aberatsena eta egokiena izan dadin zer ezaugarri izan beharko lituzkeen aztertuko dugu. Espazioa antolatzeko irizpide batzuk eta gomendio orokorrak emango ditugu.

Espazioaren kontuarekin lotuta, taldekatzeei buruzko hausnarketa ere proposatuko dugu, hizkuntza-gelaren espazioa sarritan ikastetxeko antolaketa-beharren menpe egoten baita. Edonola ere, taldekatze mota bakoitzerako "egokiak"[1] izan daitekeen jarduera-zerrenda bat proposatuko dugu.

Horrekin lotuta, txokoka lan egiteko aukera ere aurkeztuko dizuegu, nahiz eta, berez, ikasgelaren kudeaketarekin eta proposatzen diren atazekin lotuta dagoen. Txokoetako dinamika ikaskuntza autonomoan oinarrituta dago, eta askotariko jarduerak planteatuz, ikasgelako denbora eta baliabideak ahalik egokien aprobetxatzeko aukera ematen du. Horretarako, zenbait txoko eta txoko bakoitzean zer lan daitekeen jakiteko ideia batzuk proposatuko ditugu.

Hemen aurkeztuko dizuegun lan-saio baten egiturak hezkuntzako esku-hartzea antolatzen lagunduko digu. Lan-saiok hizkuntza-gelarako pentsatuta daude, 45-50 minutuko saioetarako. Hala ere, zenbait errutina ezartzea, antolaketari buruzko hausnarketa eta lanari buruzko ondorioak oso erabilgarriak izan daitezke beste esku-hartze mota batzuetarako ere.

Amaitzeko, esan dezagun errutinak hizkuntza irakasteko eta ohiturak lantzeko maiz erabiltzen diren estrategiak direla. Lan honetan, horien zerrenda bat aurkeztuko dizuegu, eta bakoitzaren adierazgarriak zein izan daitezkeen adieraziko.

[1] Aipatu dugun egokitze hori irakasle bakoitzak erabaki beharko du bere gelan. Hala ere, praktikaren eta literaturaren arabera, jarduera batzuk eraginkorragoak dira taldekatze mota batzuetan beste batzuetan baino.

Espazioa

Variable metodológica: Organización del entorno educativo (1994) izeneko liburuan, espazioa hezkuntza-elementu gisa erabiltzeko beharrezkoak diren baldintza batzuk proposatzen dira:

- Jabetzea.Oso garrantzitsua da garbi izatea espazio hori irakasleona eta ikasleena dela.
- Ikasleen parte-hartzea. Gela dekoratzerakoan ikasleek ere parte hartu beharko lukete.
- Malgutasuna. Gelaren espazioak zenbait ikaskuntza-erritmo egoteko aukera emango duen egitura izan beharko luke.
- Funtzionalitatea. Hizkuntza ikasteko espazioak egokia izan behar du: atsegina, "input" ugariduna.
- Irekitasuna. Batetik, ikasgelak kanpoko esku-hartzeei irekia egon behar du, eta, bestetik, ikasgela horren filosofia ikastetxeko beste eremu guztietara zabaltzea komeni da.

Baldintza horiek guztiak bete daitezen, komenigarria izango litzateke:

- Gelako altzariak ondo kokatuta egotea, ikasleak gelan eroso mugitu daitezen.
- Gelaren egitura dinamikoa izatea, lan-saio batean zenbait taldekatze mota egin ahal izateko.
- Ikasleek erraz iristeko aukera izatea lan egiteko beharrezkoak dituzten materialetara.
- Irakaslearen mahaia gelaren erdian ez kokatzea, irakasleak ez dezan protagonismoa hartu eta gelako dinamika kontrolatu ahal izan dezan.

Espazioa antolatzeko irizpideak

Espazioa antolatzerakoan, honako irizpide hauek kontuan har daitezke:

1. Ikasleen ezaugarriak: adina, interesak eta ikaskuntza-erritmoak

Interesgarria izango litzateke gelako espazioa antolatzea askotariko taldekatzeak eta hainbat lan-dinamika ahalbidetu ditzan.

2. Eduki-motak

Espazioaren kudeaketan landu nahi ditugun edukiek ere zerikusia dute. Ez dira berdinak prozedurazko edukiak lantzeko erabiltzen ditugun teknikak eta dinamikak, edota kontzeptuak eta jarrerak lantzeko erabiltzen ditugunak.

3. Jarduera-motak

Espazioaren antolaketa dinamikoa, malgua eta aldakorra lortu behar da, eta ikaslearentzat adierazgarria izan behar du.

- Gelako elkarrekintza bultzatzeko (irakasleen eta ikasleen artekoa, eta ikasleen artekoa).
- Ikaskuntza autonomoa bultzatzeko (ikasle bakoitzak erabakiko du zer txokotan lan egingo duen).
- Segurtasuna emateko.
- Zer egiten duten, zergatik eta zertarako argitu eta agerian jartzeko.

Horretarako, oso garrantzitsua da gelaren itxura eta materialena zaintzea (apurtuta edo horituta dauden kartelek ez dute jarduera edo ataza erakargarria egingo).

Rejosek eta beste batzuek *La organización del salón de clase* izeneko liburuan, espazioaren antolaketa oso garrantzitsua dela diote, neska-mutilek altzariak, lan-txokoak, materialak, amaitutako eta amaitu gabeko jardueren materialak non dauden eta non jarri behar diren jakin behar baitute. Gainera, horrelako antolaketak elkarrekintza ordenatua eta autonomoa egiteko aukera emango du, eta horrenbestez, ikaslea uneoro ez da egongo irakaslearen esku-hartzeen menpe.

Taldekatzeak

Lehenago azpimarratu dugu beharrezkoa dela zenbait espazio sortzea jarduerak egiteko. Ondoren, taldekatze mota bakoitzean egin daitezkeen jarduera batzuk zerrendatuko ditugu:

Talde handian

- Lan-saioa hasi eta amaitu.
- Instrukzio eta informazio laburrak eman.
- Jarduerak, erakusketak, atazen banaketa eta ereduen azalpenak eman.
- Eduki kontzeptualak aurkeztu.
- Eduki kontzeptual errazak landu.
- Prozedurazko edukiak aurkeztu.
- Jarrerazko edukiei buruz hausnartu.
- Aldez aurreko ideiak ezagutu eta landu.

Talde txikian

- Irakaslearen arreta ikasleen beharretara hurbildu.
- Zenbait ikuspuntu adierazi.
- Erantzukizunak hartu.
- Neska-mutilen autonomia bultzatu.
- Prozedurazko edukiak landu.
- Kontzeptu batzuen ikaskuntza errazteko, berbalizazioa erabili.
- Jarrera solidarioak eraiki, eta taldeetan sortu ohi diren gatazkak elkarrizketaren bitartez konpondu.

Banaka

- Ikasle bakoitzaren ikaskuntza-estilora eta ezaugarrietara egokitu.
- Eduki kontzeptual batzuk, prozedurak eta jarrera batzuk lantzeko jarduerak egin.
- Ikasgai instrumentalak landu.
- kaskuntzarako autonomia bultzatu.

Txokoetako lana

Lan autonomoan oinarritutako proposamena da ondoren aurkeztuko duguna. Horretarako, lan-saio batean jarduera anitzak izango dira, eta giza baliabideak eta baliabide materialak probetxugarriagoak izango dira.

Egitura hori erabiliz, irakasleak pixka bat gainbegiratuta lan egin dezake ikasleak, autonomoki zein beste ikasle batzuen laguntzarekin. Lan-saio batean ataza bat baino gehiago egin ahal izango ditu ikasleak, eta irakaslea laguntza gehien behar duten ikasleekin egongo da.

Horrelako antolaketa aurrera eramateko, irakasleak lana aldez aurretik prestatuta izan beharko du, ikasleek txoko bakoitzean zer egin behar duten argi izan dezaten.

Dena den, horrela lan eginda, ikasleek banaka edo taldeka nola lan egiten duten behatu ahal izango dugu, eta jarduera guztiak eta ikasleen arteko elkarrekintzak ebaluatu.

Lan honetarako, Haur Hezkuntzan eta Lehen Hezkuntzan *Ingelesaren sarrera goiztiarra* izeneko programan txokoka lan egiteko erabiltzen duten metodologia eta proposatzen dituzten jardueretatik egokienak izan daitezkeenak aukeratu ditugu, eta beste zenbait moldatu egin ditugu, guretzat baliagarriak izan daitezen.

Horrekin batera, Haur Hezkuntzako irakasleen ekarpenak eta gure esperientziak ere gehitu ditugu.

Hala ere, ikasgelan horrela antolatzeko, kontuan hartu beharko ditugu bertan dauzkagun ikasleen ezaugarriak, txoko bakoitzean eman beharreko denbora malgua izango baita, eta helburua ikasle guztiek txoko guztietan lan egitea.

Nahiz eta proposamen hau hizkuntza lantzekoa den, uste dugu arloak lantzeko ere erabilgarria izan daitekeela, eta hainbat txoko sor ditzakegula, bat matematikak lantzeko, beste bat ingurunea lantzeko, beste bat esperimentuak egiteko, etab.

Idazmena lantzeko txokoa

Txoko honen helburua ikasleei idazmena lantzeko materialak eskaintzea da: benetako materialak (katalogoetatik, aldizkarietatik, egunkarietatik, ... ateratakoak), ikastetxeko materialak, irakasleek prestatutako jarduerak eta atazak.

Baliabideak

- Kartak, txostenen eskemak, inprimakiak, hitz gurutzatuak, galdera-sortak, formularioak...

Jarduerak

- Zenbait eskutitz mota idatzi.
- Txostena bete.
- Zerrendak egin.
- Formularioak, inprimakiak eta letra-zopak bete.
- Egindako irakurketei buruzko fitxak bete: izenburua, egilea, orrialde kopurua...

Antolaketa

Ikasleei eskura izango dituzten materialen zerrenda bat eskainiko zaie. Ikasleek egindako atazari gurutze bat jarriko diote eta zer egunetan egin duten azalduko dute.

Liburutegia

Txoko honen helburua irakurtzea da. Irakurketa bultzatu egin beharko genuke, bai atsegin-iturri gisa, bai eta informazio jakin batzuk bilatzeko edota eduki batzuk ikasteko ere.

Baliabideak

Ezagunak eta ezezagunak diren ipuin erakargarriak bildu beharko ditugu, betiere ikastetxean diren kultura guztietakoak izan behar dutela kontuan hartuz. Horrekin batera, albumak eta irudiak dituzten hiztegiak, irakasleek zein zenbait mailatako ikasleek sortutako testu laburrak, instrukzio-zerrendak, oharrak, hiztegiak, turismo-liburuxkak, kontsultarako materialak, etab.

Jarduerak

- Testuak libre irakurri.
- Agindutako testuak irakurri.
- Testu-zatiak irakurri eta grabatu.
- Irakurritako testu bati buruzko ulermen-ariketak egin (egia/gezurra).
- Informazio zehatza bilatu.
- Edukiari buruzko edo ortografiari buruzko kontsulta egin (argibideak eskatu).

Antolaketa

Ikasleek erabil ditzaketen materialen zerrenda bat eskaintzen zaie. Ikasle bakoitzak, egindako atazei, gurutzea jarriko die, eta fitxan izena jarriko du.

Liburuek irakurleen izenak jartzeko fitxa izango dute. Ikasleren batek liburu bat erabiltzen duenean, fitxa horretan izena jarriko du.

Adierazpen artistikoa lantzeko txokoa

Helburua da ikasgelako materialak antolatzeko objektuak sortzea (kutxak, karpetak...), bai jarduera batzuk sortzeko (esaterako, antzerki-saioak), bai hizkuntzarekin lotutako joko batzuk osatzeko.

Baliabideak

Adierazpen artistikoarekin lotutako proiektuak egiteko liburuak, instrukzioak, etab; aldizkari zaharrak, kartoi meheak, zeta-papera eta *couche*-papera, artaziak, margoak, kola, etxetik ekarritako materialak, etab.

Jarduerak

- Ikasgelan erabiltzeko jokoak sortu.
- Bingo-txartelak eta abar gordetzeko kutxak egin.
- Antzezpenetarako mozorroak, maskarak eta dekoratuak prestatu.
- Eskolako ospakizunetarako (urtebetetzeak, inauteriak...) mozorroak eta kapelak egin.

Antolaketa
Ikasle bakoitzaren lana kontrolatzeko, aurreko jardueretan bezala, karpeta batean, nork egin duen lana eta data jasoko dira. Ikasleek egindako lan guztiak gelan izango dira ikusgai, eta erabili egingo dira.

Lanak egiteko, grafikoak dituzten instrukzio batzuk jarriko dira.

Hasitako lanak amaitzeko txokoa

Txoko honen helburua da aurreko saioetan hasitako jarduerak amaitzeko espazio bat jartzea. Batzuetan, familiako egoera dela-eta, ikasleek ezin izaten dituzte etxean ikastetxeko lanak amaitu; horregatik, komenigarria da besteek baino denbora gehiago behar duten ikasleentzat espazio bat sortzea.

Baliabideak
Gelako materialak: egunkariak, fitxak, artaziak, boligrafoak, margoak...

Jarduerak
Gelako jarduerak osatu eta amaitu.

Antolaketa
Ikasle bakoitzaren lan indibidualak pilatzeko karpetak edo erretiluak (bandejak) jar daitezke, eta zenbait jarduera osatzeko erabilgarriak izan daitezkeen materialak karpeta batzuetan jar daitezke.

Informatika txokoa

Ikasgelaren barruan gutxienez ordenagailu bat badago (ahal bada Internetera konektatua), zenbait eduki eta helburutako jarduera batzuk lantzeko aukera izango dugu.

Baliabideak
Testu-prozesadorea, CR-ROMak, Internetetik jaitsi ahal diren programak, Interneten nabigatzeko programa, posta elektronikorako programa.

Jarduerak

- Kartelak, fitxak, dokumentuak sortu.
- Mezuak idatzi eta irakurri.
- Informazioa bilatu.

Antolaketa
Bikoteka edo banaka lan egin.

Entzunaldiak egiteko txokoa

Ahozkoaren ulermena eta ahoskera hobetzeko jarduerak proposatuko ditugu txoko honetarako.

Baliabideak

- Grabaketak egiteko zintak.
- Ipuinak, abestiak, eta abar entzuteko zintak eta disko konpaktuak.
- Kasete eta CDen musika-erreproduzitzaileak.
- Kasete-grabagailuak.
- *Walkman*ak

Jarduerak

- Entzun eta errepikatu.
- Istorio bat entzun eta, liburuko irudiez baliatuz, testuari jarraitu.
- Deskripzioak entzun eta irudiekin, hitzekin, esaldiekin... erlazionatu.
- Abestiak entzun eta emanaldi bat prestatu.
- Esaldiak, istorioak, errimak eta abestiak grabatu, ahozko ekoizpenaren ebaluazioa erraztu eta denboran zehar aurreratutakoa ikusteko.

Antolaketa

- Ahozko testua baliabide idatziren baten laguntzarekin aurkezteko, jarduerak dituzten orri batzuk erabiliko dira.
- Tresnak nola maneiatu azaltzen duten instrukzioak ere erabiliko dira.
- Ikasleen izenak jartzeko orriak erabiliko dira.
- Kantutegiak erabiliko dira.

Mahai jokoen txokoa

Mahai-jokoek aukera handiak ematen dituzte hizkuntza egoera naturalean erabiltzeko eta motibagarria izateko. Segurtasun handia ematen diete ikasleei, aldez aurretik badakitelako zer esan behar duten.

Baliabideak

- Ohiko mahai-jokoak.
- Egokitutako ohiko jokoak.
- Joko didaktikoak.
- Bingo-txartelak.
- Hitzak eta irudiak lotzeko txartelak.
- Kartak.
- Dominoak.

Jarduerak

- Taldeka egiteko jokoak.
- Bikoteka egitekoak.

Antolaketa

- Bikoteka edo taldeka.
- Instrukzio-orriak eta ikasleen izena jartzekoak.

Lanaren jarraipena

Ikasleek txokoetan egingo duten lanaren garapenaren kontrola honela egin daiteke:

- Txoko bakoitzerako kolore bateko orriak erabil daitezke.
- Ikasle bakoitzak jarduera bat egindakoan, data eta izena jarriko ditu.
- Koloretako itsasgarriak edo marrazkiak erabiliz ebaluatuko dira jarduerak.

Irizpide horiek ohiko lan-taldeekin egiteko pentsatuta daude. Dena den, ikasle gutxi baditugu edota lan-talde txikia bada, egokitzapenak egin daitezke.

Nahiz eta txokoetako egitura oso erabilgarria izan, ez da beharrezkoa egunero antolaketa horren arabera ematea eskolak, baina ikasgela horrela antolatuta baldin badugu, nahi dugun guztietan erabili ahal izango dugu.

Lan saio baten egitura

Ondoren, lan-saio bat antolatzerakoan kontuan zer izan behar dugun azalduko dugu:

- Beharrezkoa da lan-saio bakoitzean zer ikasiko dugun zehazki azaltzea ikasleei, horrela ikasleen inplikazioa lotuko baitugu.
- Komenigarria da, lan-saioaren bukaeran, egin dugunari buruzko hausnarketa egitea, ikasleak ikasi dutenaz ohartzeko.

Lan-saio bat era askotara egitura daiteke. Hemen aurkeztuko dizueguna eredu bat da, sarri erabiltzen dena:

- Agurrak, eguraldia, ordua, bakoitzari buruzko berriak eta eguneko lan-plana.
- Aurreko saioetan egin denaren laburpena egiteko jarduera laburrak, edota talde osoarekin lan egiteko zenbait jarduera (jolasak, kantuak, galderak...)
- Lan-saio horretan landuko diren atazak eta jarduera nagusiak.
- Egindakoaren aurkezpena, komentarioak, zuzenketak...
- Azken agurra.

Errutinak

Errutinak hizkuntza ikasi eta ohiturak lantzeko erabili ohi diren estrategiak dira. Haur Hezkuntzan sarri erabili ohi dira honako arrazoi hauengatik:

- Neska-mutilek erraz ezagutuko duten hizkuntza-erabileraren testuingurua eskaintzen dute. Testuinguruaren laguntzak segurtasuna ematen die ikasleei.
- Behin eta berriro errepikatzen diren hizkuntza-egiturak direnez, ikasleek erraz bereganatzen dituzte hizkuntza-ezagutza batzuk.
- Benetako komunikazio-egoerak sortzeko aukera ematen dute: iritziak eman, ikasleek beren buruari buruz hitz egin, beste hizkuntza mota batzuk erabili (musikarekin lotutakoa, gorputzaren hizkuntza, plastikarekin lotutakoa...). Horrela, ikasleen eta irakaslearen arteko harremanak sendotu eta talde-giroa hobetzen lagun dezakete.
- Lan-saioen egitura finkatzeko garrantzitsuak dira, ondoren egingo dena —zer eta nola egingo duten— azaltzeko, eta ikaskuntza autonomoa bultzatzeko.

Ohiko errutinak

Haur Hezkuntzan eta *Ingelesaren sarrera goiztiarra* programan erabiltzen dituzten errutinak zerrendatuko ditugu ondoren.

Agurrak:

- Kaixo. Egun on. Arratsalde on, nola zaude?
- Ondo, eskerrik asko, eta zu?
- Oso ondo, eskerrik asko. Ez nago oso ondo. Hala-hola (erdipurdi).

Amaierako agurrak:

- Agur. Bihar arte. Astelehena arte. Asteburu ona pasatu! Gero arte.

Zerrenda pasatzeko:

- Denok gaude? Konta dezagun
- Nor falta da gaur? Non dago? Zer gertatzen zaio ...-i? Oporretan dago. Gaixorik dago.
- Ez da etorri, ...–elako.

Eguna eta data:

- Zer egun da gaur? Gaur astelehena da, asteartea...
- Zer egun izan zen atzo? Atzo igandea izan zen...
- Zein da gaurko data? Gaur 2004ko irailaren 24a da.

Eguraldia:

- Zer eguraldi egiten du gaur?
- Euria ari du, eguzkitsu dago, haizea dabil, elurra ari du...
- Bero egiten du, hotz egiten du, ez du bero handirik egiten...

Ordua:

- Zer ordu da?
- Hamarrak eta laurden dira.

Ondorengo proposamenak ez dira egunero egin beharrekoak, baina noizbait erabil daitezke, hamabostean behin, hilean behin...

Jantokia:

- Zer dago gaur bazkaltzeko jantokian? Entsalada eta arraina.
- Zer jan duzu gaur? Garbantzuak, tortilla (arrautzopila) eta fruta.
- Garbantzuak gustatzen zaizkizu? Zer fruta duzu gogokoen?

Eskolaz kanpoko ekintzak:

- Zer egiten duzu eskolatik irtetean? Non jolasten duzu? Norekin?
- Klaseetara joaten al zara? Zer klasetara? Noiz joaten zara? Nora joaten zara? Norekin?
- Gustatzen al zaizu?

Asteburuetan:

- Zer egin duzu asteburu honetan?
- Norekin egon zara?

Osasun-arazoak:

- Zergatik ez zinen atzo etorri?
- Gaixorik egon nintzen.
- Zer zenuen?
- Katarroa nuen, eztula, gripea, hanka apurtuta, bihurtuta (bihurdura)...

Hortzak:

- Hortz bat erori zaizu!
- Zeuk kendu al duzu?
- Perez sagutxoak zerbait ekarri dizu?

Itxura fisikoa:

- Ilea moztu duzu!
- Zer arropa polita!
- Orrazkerak, arropa berria, lokarriak solte, jaka atzekoz aurrera jarrita, esku zikinak, aurpegi zikina, etab.

Eskolako gertaerak:

- Bihar irteera bat egingo dugu.
- Eskolako jaiak, irteerak, antzezlanak, filmak...

Familia:

Errutina lantzeko, kontuan izan beharko genuke familia-ereduak askotarikoak direla.

- Jaiotzak, ezkontzak, heriotzak, urtebetetzeak...

Gertaera garrantzitsuak:

- Herriko edo nazioko gertaerak, kirol-albisteak, ume eta gaztetxoentzako ikuskizunak, kulturarekin lotutako sariak...

(Itzulpena: Ainhoa Imaz)

Bibliografia

Collier, V. (1995) *Promoting academic success for ESL students. Understanding second language acquisition for school.* New York, NJ TESOL –Bilingual educators.

The Ontario Curriculum. Grades 1-8 (2001) *English as a second language and English Literacy Development.* A Resource Guide.

(2004) *Orientaciones para la elaboración del plan de acogida.* Vitoria-Gasteiz. Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza Saila.

(1994) *Variable metodológica. Organización del entorno educativo.* Vitoria-Gasteiz. Eusko Jaurlaritza. Hezkuntza Saila.